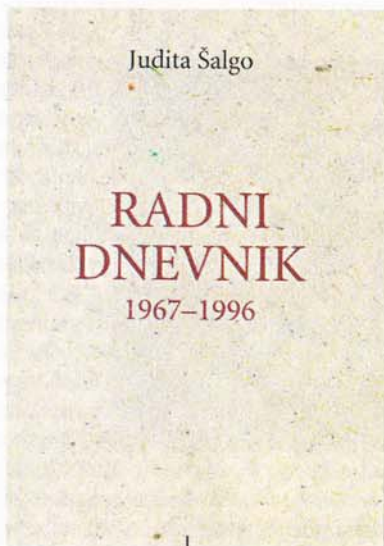

Изоштравање деведесетих

А онда једног дана, подстакнут неком спољашњом околношћу, човек седне за сто и на корице празне бележнице напише *Дневник изнаника*, као што је могао да напише *Дневник иујника* или *Дневник заводника* или *Дневник осуђеника* – записала је Јудита Шалго 8. октобра 1988. Поступак *diariuma*, по мишљењу списатељице, чини да се тако забележена свакодневица одједном укаже у сасвим другом светлу. „Изоштриће се једна дотад нејасна, с другим нитима испреплетена линија, и појавиће се његов властити живот померен, туђ, али истинит. И неизменљив“ - стоји у последњој реченици овог одломка из дневничких бележака које су први пут објављене у часопису „Реч“ (1996), а потом и у „Једнократним есејима“ (четири године касније).

Читалац би могао да се сети овог пасуса (дана), поготово речи *изоштрићии*, док отвара *Радни дневник* Јудите Шалго (Нови Сад, 1941–1996). У њему се налазе дневничке белешке настале између 1967. и 1996. године, које је за штампу приредио Зоран Мирковић. Први описани дан завршава се нестанком струје, а последњи овим речима: „У животу какав је овде, може се опстати само ако човек све што се појави, искрсне, сместа претвори у бајку.“

Теоретичари су закључили да документарно-историјска и друштвена вредност дневника може бити велика уколико он настаје као непосредни пратилац свакодневног живота и стваралачког процеса значајног истраживача, књижевника, политичара. Управо у том смислу, не треба прескочити нову књигу Јудите Шалго. У њеном првом делу налазе се записи везани за књижевно стваралаштво, док други део повлачи и онај део дефиниције везан за „судбоносна раздобља, ратна, на пример“, током којих се дневник исписује. Јудита Шалго „изоштрава“ деведесете године у Србији.

Уз обиље искрених и одличних записа из свакодневног, породичног живота, списатељица бележи сећања на дан током кога су се двојица младића посвађала пред киоском, у реду за хамбургер, па се један машио за џеп, извадио пиштољ и убио другог. На дан када су се скидале табле са називом Улица Ференца Фехера и спроводила мобилизација. Када је мајка Јудите Шалго имала проблем са временом, због чега је сваки час окретала 95 и настојала да упамти тачно време, записујући цифре на маргинама књига. Списатељица бележи да голем проблем с временом настаје када закажу механизми навике. *Разумети време = зауставити ња, забележити, фиксирати, одредити. Радни дневник*, између осталог, јесте покушај да се деведесете забележе, фиксирају, зауставе. Изоштре, у сваком случају.

М. Вујичић ■

НАСЛОВ: ЈУДИТА ШАЛГО „РАДНИ ДНЕВНИК (1967–1996)“
ИЗДАВАЧ: АКАДЕМСКА КЊИГА И ДНЕВНИК, НОВИ САД, 2012.
ОЦЕНА: ++++